

'Het is me altijd erg vreemd gebleken dat iemand zich vereerd kan gevoelen door anderen te hebben vernederd.'

Mahâtna Gandhi

Ook mij is het altijd erg vreemd gebleken dat iemand zich vereerd kan voelen door anderen te hebben vernederd. Welk verschrikkelijk monster kan en durft het meest kostbare en meest belangrijke in iemands leven - naast diens leven zelf - zonder gegronde reden en enkel op basis van afkomst, religie, uiterlijk of geaardheid te verwaarlozen, te misbruiken en weg te nemen? Dat kostbare deel van jezelf, door niemand te zien of te voelen, is de reden van je bestaan ... die eigenschap, namelijk de waardigheid of de eer die toekomt aan jezelf is een eigenschap die je met trots draagt! Naast hun echtgenoot, kind(eren), familie en persoonlijk bezit – alsof dat al niet erg genoeg was – werd in het verleden de mensen hun waardigheid ontnomen, ook al was het vaak het enige wat hen nog restte.

Bij de genocide verloor elke gevangene hun waardigheid. Bij aankomst in werkkampen, werden de kleren die ze bij zich hadden en de kleren die ze op dat moment droegen, hen afgenomen. Hun haren werden afgeschoren en ze kregen een nummer op de arm getatoeëerd. Vanaf het moment het eerste cijfer op je arm gegrift stond, verloor je je identiteit. Niemand had een naam maar een nummer, iedereen was een nummer en werd zo behandeld. Iedereen was niemand!

Het verplichten om te werken in erbarmelijke omstandigheden is oneervol. Mannen en vrouwen die naar Buchenwald gebracht werden om daar te werken, kwamen terecht in zeer trieste en vaak onmenselijke toestanden ... ze kregen (te) weinig voedsel, hadden een tekort aan slaap en in het kamp was er absoluut geen hygiëne. Door het gebrek aan primaire behoeften, waren de mensen zwak en een gemakkelijk doelwit. Hoe eerbaar is het een weerloze vrouw te verkrachten of zelfs te doden? Doden is en blijft iets verschrikkelijk, maar misschien zou het veeleer eervoller geweest zijn wanneer de gevangenen uit werkkampen voldoende te eten zouden krijgen zodat ze zich weer sterker zouden gevoeld hebben om al die zware karweien op te knappen en zichzelf te verdedigen.

Nazi's namen bewust de eer weg van vele slachtoffers en verloren daarbij in de eerste plaats hun eigen eer. Want wie kan er trots zijn op het feit dat hij duizenden of zelfs miljoenen hulpeloze mensen heeft misbruikt, vernederd en daarna gedood? Niemand...

Het is eerbaarder mensen op een respectabele en waardige manier te behandelen, vernedering is immers het laatste wat men iemand aan mag doen! Zelfs je ergste vijand verdient het niet vernederd te worden!

We willen allen de eer opstrijken van eigen prestaties, maar vaak vergeten we de mensen en de ervaringen die ons onderweg geholpen hebben. Slechte gebeurtenissen leren ons immers te veranderen. Telkens wanneer er iets ergs gebeurde in m'n leven had mijn moeder het steeds over ervaring en hoe dat haar persoonlijkheid heeft gevormd ... maar nooit geloofde ik haar. Ik vroeg me steeds af waarom deze dingen mij overkwamen en ik dacht bij mezelf dat alles en iedereen het op mij gemunt had. Dit zijn vragen en bedenkingen die mensen die leefden ten tijde van de genocide zich ongetwijfeld ook gesteld moeten hebben. Mijn moeder had gelijk! Iedere persoon heeft wel

eens een tegenslag in zijn leven en -hoe erg het ook mag klinken- dat is nodig! Je leert omgaan met jouw en andermans gevoelens, je leert jezelf beter kennen en leert hoe te reageren op verschillende situaties. Het leven vormt jou! Het leven creëert jou! Het leven maakt van jou wie je bent!

Ondanks de manier waarop men met hen omging, ondanks de vernederingen en wreedheden die ze ondergingen sloegen gevangenen van werkkampen erin hun eigen waarden en normen te behouden. Desalniettemin verloren ze hun identiteit en waardigheid omdat ze op een ongewoon onmenselijke manier behandeld werden. Gevangenen waren kwetsbaar door het weinige eten en het slaapttekort; ze waren niet in staat zichzelf te verdedigen. Wat er ook gebeurde, ze verloren nooit hun persoonlijkheid of hun herinneringen – zelfs niet de slechte!

In tijden van oorlog ontsnapte niemand aan de zorg en liefde van anderen. Zo ontstond er tijdens omstandigheden waarin iedereen vocht voor zijn/haar leven tussen de gevangenen onderling een unieke vorm van naastenliefde. Door het helpen van een ander, hielp men zichzelf. In zo'n erbarmelijke omstandigheden moet het ongetwijfeld erg belangrijk geweest zijn aan te voelen zelf nog op een menselijke manier te handelen. Gevangenen vonden het blijkbaar belangrijk genoeg elkaar te helpen terwijl ze zelf in nood waren. Is het dan eerbaar te zeggen dat iemand die duizenden of zelfs miljoenen doden op zijn naam heeft geschreven staan, het waard is vereerd te worden en zich daarnaar te gedragen? Neen, natuurlijk niet!

De eer komt toe aan diegenen die ondanks alle wreedheden en vernederingen bleven doorgaan en nooit opgaven. Zij die nooit vergaten waar ze vandaan kwamen! Gevangenen verloochenden zichzelf niet en bleven trouw aan zichzelf – wat er ook gebeurde en hoeveel keer ze ook te horen kregen dat ze waardeloos waren. Wanneer je niet vergeet waar je vandaan komt en jezelf en je familie niet vergeet in zulke erbarmelijke omstandigheden, is het volkomen normaal te zeggen dat de eer toekomt aan die personen zelf en aan hun familie!

Tot op de dag van vandaag is het nog steeds volkomen onbegrijpelijk hoe mensen die anderen vernederden zich ooit vereerd hebben kunnen voelen. Hitler heeft tal van Joden, zigeuners, homoseksuelen en gehandicapten vermoord om het Arische ras te creëren. Alles zou en moest wijken voor zijn 'perfecte ras'! Waarom had uitgerekend hij het recht Joden, zigeuners en tal van andere 'zwakkelingen' te veroordelen, te vernederen, te misbruiken en te vermoorden? Het enige wat voor Hitler rest is onbegrip en afkeer.

Het is ontzettend moeilijk je in te beelden hoe gevangenen zich destijds gevoeld moeten hebben. Voor gevangenen moet het mentaal ongelooflijk zwaar geweest zijn te leven met het gevoel je eer als mens te dreigen te verliezen ... het is immers waarschijnlijker dat de drang tot zelfbehoud groter was dan de motivatie je eervol te gedragen in allerhande omstandigheden. Desondanks alles waren mensen bereid offers te brengen aan zieke of verzwakte lotgenoten met het gevaar van eigen leven. Overleven in de verschrikking van de concentratiekampen was een teken van menselijk vernuft, doorzettingsvermogen en kracht!

Velen bezoeken nu nog steeds de concentratiekampen, lezen getuigenissen of praten met overlevenden ... wij ervaren op deze manier een stukje onvergetelijke geschiedenis. We ervaren de waardigheid die hun nog restte en betonen hun onze eer door te voorkomen dat zo'n verschrikkelijke dingen nog zouden gebeuren! Aan wie komt de meeste eer toe? Aan hen die het leven lieten zonder haar, kleren of laatste avondmaal ... of aan hen die anderen kaal scheerden, ontzagen van voedsel om hen daarna van het leven te beroven? Wat drijft een mens anderen, die niet in staat zijn zichzelf

te verdedigen, te vernederen? Hoe kan iemand in staat zijn om iemands waardigheid af te nemen zonder deze zelf te verliezen? Misschien is het een teken van zwakheid of angst ...

Femke De Quick